

RIS-nummer: 308777

Schriftelijke vragen: online monitoring door de gemeente Den Haag
Indiener: Judith Klokkenburg, ChristenUnie/SGP

Datum: 18 mei 2021

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

Uit onderzoek van de NHL Stenden Hogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat Nederlandse gemeenten op grote schaal meekijken met burgers op sociale media. Zo zouden ze zich onder andere op Facebook en Twitter begeven om informatie te krijgen over demonstraties en mogelijke rellen en vluchtverhalen van asielzoekers controleren. Daarnaast zouden ze bijstandsfraude proberen op te sporen door op Marktplaats naar bijverdiensten te zoeken. In enkele gevallen werden gemeenteambtenaren onder een valse naam lid van een besloten Facebookgroep. Een aantal gemeenten zou deze gegevens zelfs (automatisch) opslaan.

Overeenkomstig art. 30 van het Reglement van orde stelt het raadslid Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP) de volgende vragen:

- 1) Is het college bekend met het artikel ‘Gemeenten kijken in het geheim mee met burgers op sociale media’?¹
- 2) Kan het college aangeven of Haagse gemeenteambtenaren in functie actief zijn op sociale media? Zo ja, op welke platformen zijn zij actief? En is bij het college bekend of hierbij nep-accounts worden gebruikt om in besloten groepen binnen te dringen?
- 3) Wat is het gemeentelijk beleid op het gebied van online monitoring voor onderzoek en handhaving? Hoe wordt dit beleid gehandhaafd?
- 4) Is bij het college bekend of sociale mediagegevens (geautomatiseerd) worden opgeslagen? Zo ja, om hoeveel dossiers gaat het? In hoeveel gevallen is deze informatie gebruikt om bijvoorbeeld mensen te korten op hun uitkering of demonstraties te verbieden en/of te beperken?

Op 21 juni 2020 liep een demonstratie tegen de coronamaatregelen op het Malieveld uit de hand door de aanwezigheid van hooligans. De toenmalig waarnemend burgemeester had de demonstratie vooraf verboden, omdat hij vreesde voor ‘wanordelijkheden’ vanwege signalen dat ‘verschillende onruststokers, waaronder voetbalsupporters, zich zouden mengen in de demonstratie’².

- 5) Kan het college aangeven of deze informatie was vergaard door de politie of door gemeenteambtenaren?

¹ <https://nos.nl/artikel/2381211-gemeenten-kijken-in-het-geheim-mee-met-burgers-op-sociale-media>

² <https://www.ad.nl/binnenland/ruim-400-arrestaties-na-rellen-bij-demonstratie-tegen-coronamaatregelen~a6e5892f/>

- 6) Indien de gemeente deze informatie heeft vergaard: kan het college aangeven hoe deze informatie is opgeslagen en verwerkt binnen de gemeente?

Judith Klokkenburg
ChristenUnie/SGP

'Gemeenten kijken in het geheim mee met burgers op sociale media'

Nederlandse gemeenten kijken op grote schaal mee met burgers op sociale media, meldt [de Volkskrant](#) op basis van onderzoek van de NHL Stenden Hogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen. Ongeveer een op de zes gemeenten gebruikt daarvoor ook nepaccounts, terwijl alleen de politie en inlichtingendiensten die methode mogen inzetten. Het onderzoek is gebaseerd op een ingevulde vragenlijst van 156 van de 352 gemeenten in Nederland.

Volgens de Volkskrant houden zij onder meer Facebookgroepen en Twitterprofielen in de gaten om zicht te krijgen op bijvoorbeeld demonstraties en mogelijke rellen. Ook zouden ze bijstandsfraude opsporen door op Marktplaats naar bijverdiensten te zoeken en gebruiken ze sociale media om de vluchtverhalen van asielzoekers te controleren. In enkele gevallen worden gemeenteambtenaren onder een valse naam lid van besloten Facebookgroepen.

Een aantal gemeenten zou de verzamelde gegevens opslaan in dossiers. Bij zeker 23 gemeenten gebeurt dat geautomatiseerd, staat in het onderzoek. Volgens de Volkskrant verhoogt dat het risico op privacy-schending.

Regels en procedures

Uit het onderzoek zou blijken dat veel ambtenaren niet weten welke regels en procedures gelden voor online monitoring. Het online speuren onder nepnamen, het opslaan van persoonlijke gegevens en het binnendringen van besloten groepen zijn een ernstige inbreuk op rechten van burgers, vindt Bart Custers, hoogleraar Law and Data Science van de Universiteit Leiden. "Het is simpelweg verboden", zegt hij tegen de Volkskrant. "Gemeenten mogen niet voor politie of inlichtingendienst gaan spelen."

Hoogleraar computerbeveiliging Bart Jacobs van de Radboud Universiteit snapt wel dat gemeenten "willen weten waar bijvoorbeeld hooligans samenkomen". Volgens hem kan online monitoring handig zijn als gemeenten zich aan de regels houden. "Denk aan een Twitteraccount waarvan duidelijk is dat het alleen algemene trends volgt."

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zegt in een reactie tegen de Volkskrant dat ze op dit moment nog geen eenduidig beeld heeft van online monitoring. "We zijn bezig met een inventarisering. Dit onderzoek kan daarbij helpen." Verder wil de woordvoerder nog niet inhoudelijk op de kwestie ingaan.

Ruim 400 arrestaties na rellen bij demonstratie tegen coronamaatregelen

VIDEO Een onverwacht massale demonstratie tegen de coronamaatregelen op het Malieveld in Den Haag is zondagmiddag uitgelopen op ongeregelheden. Relschoppers - [volgens de politie voetbalhooligans 'uit de ergste categorie'](#) - zochten bij het centraal station de confrontatie met de politie. Er zijn ruim vierhonderd mensen gearresteerd.

Sebastiaan Quekel 21 jun. 2020 Laatste update: 21-06-20, 22:16

De door actiegroep Virus Waanzin aangekondigde demonstratie was vrijdag door de gemeente Den Haag verboden. Er zouden zo'n tienduizend mensen komen, waardoor de 1,5 meter afstand niet kon worden bewaard. Bij het protest zouden bovendien de dj's Jean en Paul Elstak optreden. Burgemeester Johan Remkes vreesde voor 'wanordelijkheden', omdat er signalen waren dat 'verschillende onruststokers, waaronder voetbalsupporters, zich zouden mengen in de demonstratie'.

Desondanks kwamen zondag honderden actievoerders naar het Malieveld om te protesteren tegen de strikte coronamaatregelen. Burgemeester Remkes gedoogde deze demonstratie alsnog, omdat met die 'bescheiden' opkomst voldoende afstand houden toch mogelijk zou zijn.

 TWITTER POLITIE EENHEID DEN HAAG

Politie Eenheid Den Haag
@POL_DenHaag

Op dit moment is het [#Malieveld](#) in [#DenHaag](#) leeg. Er zijn vandaag ongeveer 400 personen aangehouden. Een grote groep is inmiddels heengezonden.

9:45 PM · Jun 21, 2020

 214 374 Share this Tweet

powered by embedly

Afsluiten

Maar al snel stroomden er veel meer mensen het Malieveld op. Door de ontstane drukte op en rondom het veld voelde de politie zich genoodzaakt het Binnenhof en het winkelgebied in het centrum van de stad af te sluiten. Daarmee probeerde de politie te voorkomen dat de zeker duizend demonstranten vanaf het Malieveld het gebied in gingen, maar dat lukte niet. De politie sprak al snel van een 'grimmige sfeer' op Den Haag Centraal, de demonstranten ontkenden dat stellig.

Een groep voetbalsupporters uit verschillende regio's was bij het station uit op rellen en werd door politiepaarden verdreven naar het Malieveld. De gemeente had een bord geplaatst met de 'dringende oproep' het veld te verlaten. In de omgeving werden diverse vuurwerkknallen gehoord. „Dit heeft niets meer met een normale demonstratie te maken”, meldde de politie geïrriteerd.

Vooraf voetbalsupporters

Volgens de politie zorgden vooral de voetbalfans voor een escalatie van de situatie. Een politiebron zegt dat het hier gaat om 'zeer zware hooligans uit de ergste categorie'. „Gasten die een enorme kick krijgen van vechten met de politie. Zij willen maar één ding en dat is de maatschappij ontwrichten. Toen zij hoorden dat de demonstratie in Den Haag niet door mocht gaan, begonnen supporters van allerlei clubs zich steeds meer te roeren op allerlei kanalen om vandaag de stad onveilig te maken.”

In een persbericht bevestigt de gemeente Den Haag dat: 'Vandaag bleek inderdaad dat die groepen uit verschillende regio's uit het land naar Den Haag kwamen'. Waarnemend burgemeester Remkes reageert: „Dit heeft niets met demonstreren of vrijheid van meningsuiting te maken. Deze groep was doelbewust uit op het verstoren van de openbare orde. De politie heeft meermalen stevig moeten ingrijpen. Ik ben de politie dankbaar voor hun inzet.”

Op beelden is onder meer te zien hoe agenten van de Mobiele Eenheid worden geslagen en getrapt door relschoppers. Koen Simmers, hoofdbestuurder van de Nederlandse Politiebond, wenste alle agenten veel sterkte. „Ga naar huis en doe normaal”, schreef hij op Twitter, gericht aan de relschoppers. „Demonstreren mocht, dit is puur rellen. Een demonstratie was in eerste instantie geen probleem. Maar een evenement met DJ's en duizenden mensen is totaal iets anders. Daarom mocht het niet doorgaan.“ Over gewonden is nog niets bekend. Wel waren rond het einde van de middag vijf personen aangehouden voor het gooien van stenen

Vele aanhoudingen op Malieveld

Rond 16.15 uur omsingelde de ME de mensen die nog aanwezig waren op het Malieveld. Vanaf de zijkanten van het terrein sloot de politie de daar nog steeds vele aanwezige demonstranten in. De ME werd ingezet om ze 'nogmaals duidelijk te vorderen dat ze weg moeten gaan', aldus de politie.

Alle mensen die zich in de kring van agenten bevonden, werden aangehouden, meldde AD-verslaggever Jorina Haspels. Het ging om honderden demonstranten, die rond 17.00 uur ondanks de oproepen van de politie om weg te gaan, toch nog op het terrein waren. Tussen hen ook kinderen. Bussen werden voorgereden om de arrestanten mee te nemen. Rond negenen was de politie nog steeds bezig om de mensen in te rekenen.

De actievoerders kondigden aan volgende week zondag opnieuw te gaan demonstreren, dan op het Museumplein in Amsterdam. Toen ze werden omsingeld door de politie riepen ze 'Vrijheid'. In de roosters van de voorruit van meerdere politie en ME-voertuigen werden bloemen gestoken. En toen de politie omriep dat de achtergebleven betogers waren aangehouden, reageerde de groep door 'dictatuur' te scanderen.

Online alternatief

Overigens was door de actiegroep Virus Waanzin een online alternatief voor het protest georganiseerd. Via een livestream deden de geplande sprekers hun zegje en traden de geboekte dj's op. Ook werden alle supporters opgeroepen om voor het gemeentehuis in hun woonplaats een bos bloemen te leggen, 'als wake voor de democratie'.

▲ Sitdown-actie op Malieveld © Regio15